

Hjorthede Branddam, planter og dyr

20. maj 2007

Følgende dyr blev fundet i dammen:

Insekter:

Stavtæger: Fundet af 2 meget lange Stavtæger (8 – 9 cm), er lidt af en sensation. Jeg har aldrig set dem før, hverken i Hald sø eller i Fussingø Sø. Stavtægen kaldes "vandets vandrende pind".

Jeg har fundet et par beskrivelser af Stavtægen:

- I bogværket "Danmarks Dyreverden" Rosenkilde og Bagger, 1970, står der, at:

"...Stavtægen svømmer udmærket, men sidder fortrinsvis i vegetationen og lur på bytte. Den findes flere steder i vegetationsrige damme i Nordsjælland, men er **stadig meget sjælden** andre steder i landet." Denne beskrivelse er jo ikke helt ny (fra 1970).

Vores fund af dette spændende insekt viser, at Stavtægerne har spredt sig til det midtjyske område nu!

- I bogen "Små dyr i sø og å", Gad Natur, Lars-Henrik Olsen m. fl. står der, at "Stavtægen er ret sjælden, følsom over for kulde og **findes især i den østlige del af landet**".

- Ifølge bogen "Vesteuropas insekter", Gads forlag, Michael Chinery og Henrik Enghoff står der, at Stavtæger er "Spredt eller **meget lokalt forekommende**".

Vårfluelarver: 2 – 3 larver i "huse", hvilket er meget få i forhold til fangsten i 2006. Desuden 4 - 5 tomme Vårfluelarve-"huse".

Vårfluer, voksne: 1 eksemplar af voksne Vårfluer. Den har ikke et dansk navn. Men på latin hedder den Phryganea grandis. Det er i øvrigt Danmarks største Vårflue.

Guldsmedelarver, Ægte Guldsmede: Mange, og flere forskellige arter. Det giver forskellige voksne Guldsmede.

Ægte Guldsmede, voksne: 1 Libel, muligvis en Vandrelibel?

Vandnymfelarver: 5-6 stk.

Vandnymfer, voksne: 1 Rød Vandnymfe.

Vandkalve, voksne: 1 Stor Vandkalv. 1 Lille Vandkalv.

Døgnfluenymfer: Et par stykker.

Døgnflue: En enkelt.

Skorpiontæger: Få, dvs. 3 - 4 stykker.

Rygsvømmere: Mange.

Bugsvømmere: Nogle få, dvs. 4 – 5 stk.

Dovenflue: En enkelt.

Mariehøns: 1 stk. 14-pletet Mariehøne, den orange type.

Ledorme:

Hesteigler: Rigtig mange, dvs. 20 – 30 stk.. Hesteigler er Kæbeigler, der har tre kraftige kæber med skarpe tænder langs randen og 10 øjne i en bue langs kanten af forenden (den tynde ende).

Hundeigle: Få, dvs. 5 – 6 stk. Hundeigler er Svælgigler, der hverken har snabel eller kæber. De sluger deres bytte. De har 8 øjne, som ligger parvis på hovedet i to rækker på tværs af kroppen.

Padder:

Haletudser: Rigtig mange, dvs. langt over 100, måske nærmere 1000 stk.

Frøer: Et par ikke-udvoksede.

Salamandre: 1 Lille Vandsalamander.

Fisk:

Flere store, røde guldfisk, samt et par små Guldfisk eller Karudser. Guldfiskens vildform hedder Sølvkaruds. Det er en nær slægtning af Karudsen, og mens dens kultiverede røde varietet, Guldfisken, let kendes, er vildformen betydeligt vanskeligere at skelne fra Karudsen. I løbet af nogle få generationer i naturen mister Guldfisken sin røde farve. Hvis den ikke gjorde det, ville den ikke have store chancer overfor rovfiskene, der har et udmærket

farvesyn. De røde Guldfisk, vi så i Branddammen, har altså ikke været der så længe, at de har mistet farven endnu.

Følgende planter vokser i dammen:

Vand-Ranunkel i blomst langs det meste af branddammens kant, ca. 2-3 m ud.
Svømmende Vandaks, længere ude i dammen.
Vejbred-Skeblad, enkelte mellem Vand-Ranunklerne i kanten.
Dunhammer i den ene side af dammen.
Dynd-Padderok – nogle få på lavt vand.
Sumpkarse.

Følgende planter vokser på græsset nær dammen:

Bidende Ranunkel
Ærenpris

Ændring i forhold til sidste år

I forhold til vore fund på Vandhulsdagen i 2006, er der ikke sket de store ændringer, bortset fra fundet af de spændende Stavgæger, de mange Hesteigler og de få Vårfluelarver.

Dammen er stadigvæk næringsrig, hvilket ikke er overraskende. Det vidner bl.a. Vand-Ranunkel, Vejbred Skeblad, Svømmende Vandaks og Dunhammer om.

Svømmende Vandaks har tidligere bredt sig over store dele af søen, og ser også i dag ud til at brede sig godt ude på de dybere dele af søen, ligesom Vand-Ranunkel (med de flotte, hvide blomster) fylder godt fra kanten og 2-3 meter ud i søen. Jeg synes dog, at der var knapt så mange Vand-Ranunkler i 2007, som der var i 2006. Og den har jo en køn blomst!

De fleste søer i Danmark har et for højt indhold af næringsstoffer, og indholdet er steget de sidste 50 år. Det skyldes udledning af spildevand, nedsivning og udvaskning af næringsstoffer fra landbrug samt forurening fra luften. Desuden har næringsstoffer fra dambrug belastet en del søer og vandløb. Kun ca. 5 % af Danmarks søer er rene. Ca. 95 % er mere eller mindre forurenede med næringsstoffer (eutrofierede). De lidt for mange næringsstoffers tilstedeværelse i Hjorthede Branddam kommer ikke fra dambrug, så de må jo komme fra en eller sandsynligvis flere af de øvrige kilder.

Men samtidig viser de mange smådyr, at der er et rigt liv i vandet. Ellers ville de ikke være til stede. Vi fandt ingen Rottehaler eller Rørbyggende Børsteorm (Tubifex), som kan leve i meget forurenede vand.

Det ser stadig ikke ud til, at de i 2005 udsatte Græskarper har kunnet holde vegetationen afgørende nede. På den anden side er vegetationen jo heller ikke så voldsom, så der lukkes for lyset til planterne under vand.

Johannes Lund Rasmussen
Naturvejleder, Naturskolen ved Hald og Fussingø Naturskole